

Sygn. akt V KK 196/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

SSN Rafał Malarski

Protokolant Patrycja Kotlarska

w sprawie **S. K.**

o wydanie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535§5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 24 maja 2021r.

kasacji Prokuratora Generalnego

wniesionej na niekorzyść skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w D.

z dnia 6 lipca 2020r., sygn. akt II K (...)

1. uchyla zaskarżony wyrok łączny Sądu Rejonowego w D. z dnia 6 lipca 2020r., sygn. akt II K (...) i na podstawie art. 537§2 k.p.k. w zw. z art. 572 k.p.k. umarza postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego;

2. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

S. K. został skazany na mocy następujących prawomocnych wyroków:

1. Sądu Rejonowego w P. z dnia 16 listopada 2017r., sygn. akt II K (...), za przestępstwo z art. 278§1 k.k., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby. Wyrok ten uprawomocnił się z dniem 24 listopada 2017r.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w P. z dnia 30 sierpnia 2018r. zarządzono wykonanie powyższej kary. Skazany wykonał karę w całości w okresie od dnia 28 listopada 2019r. do dnia 26 maja 2020r.;

2. Sądu Rejonowego w P. z dnia 13 grudnia 2017r., sygn. akt II K (...), za przestępstwo z art. 286§1 k.k., na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat próby. Wyrok ten uprawomocnił się z dniem 21 grudnia 2017r.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w P. z dnia 29 sierpnia 2018r., zarządzono wykonanie powyższej kary. Skazany wykonał karę w całości w okresie od dnia 30 sierpnia 2019r. do dnia 28 listopada 2019r.;

3. Sądu Rejonowego w P. z dnia 10 kwietnia 2018r., sygn. akt II K (...), za przestępstwo z art. 291§1 k.k., na karę roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym. Wyrok ten uprawomocnił się z dniem 5 maja 2018r.

Postanowieniem z dnia 11 września 2018r., sygn. akt II Ko (...), Sąd Rejonowy w P. zarządził wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze 271 dni, za niewykonaną karę ograniczenia wolności. S. K. wykonał powyższą karę w całości w okresie od dnia 2 grudnia 2018r. do dnia 30 sierpnia 2019r.;

4. Sądu Rejonowego w P. z dnia 31 stycznia 2019r., sygn. akt II K (...), za przestępstwo z art. 284§1 k.k., na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 267§1 k.k. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz za przestępstwo z art. 267§1 k.k. i art. 278§5 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności, które to kary połączono i wymierzono skazanemu karę łączną roku pozbawienia wolności. Na poczet powyższej kary łącznej skazanemu zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 29 kwietnia 2018r. od godz. 04:35 do dnia 30 kwietnia 2018r. do godz. 15:18. Wyrok ten uprawomocnił się z dniem 8 lutego 2019r.

S. K. miał wykonywać karę łączną w okresie od dnia 26 maja 2020r. do dnia 24 maja 2020r.;

Wszystkie opisane wyżej wyroki zostały objęte wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w P. z dnia 23 maja 2019r., sygn. akt II K (...), utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w P. z dnia 5 listopada 2019r., sygn. akt IV Ka (...), którym wymierzono S. K. karę łączną 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności. Na poczet orzeczonej kary łącznej zaliczono skazanemu okresy rzeczywistego pozbawiania wolności w podlegających łączeniu sprawach, tj. dzień 13 września 2017r. oraz okres od dnia 29 kwietnia 2018r. od godz. 04:35 do dnia 30 kwietnia 2018r. do godz. 15:18, uznając karę łączną za wykonaną w wymiarze 3 dni.

Skazany odbywał karę łączną w okresach od dnia 2 grudnia 2018r. do dnia 26 listopada 2019r. oraz od dnia 25 stycznia 2020r. do dnia 27 maja 2021r.

5. Sądu Rejonowego w D. z dnia 16 października 2019r., sygn. akt II K (...), za przestępstwo z art. 226§1 k.k. w zb. z art. 190§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k., popełnione w dniu 20 marca 2019r., na karę 2 miesięcy pozbawienia wolności. Wyrok ten uprawomocnił się z dniem 24 października 2019r.

Skazany, zgodnie z obliczeniem kary z Zakładu Karnego W. z dnia 27 listopada 2019r. miał odbywać orzeczoną karę w okresie od dnia 24 maja 2021r. do dnia 23 lipca 2021r., jednakże na skutek zmiany kolejności wykonywania kar, wykonał karę w całości w okresie od dnia 26 listopada 2019r. do dnia 25 stycznia 2020r. (k. 81, 85, 88 akt sprawy II K (...));

6. Sądu Rejonowego w D. z dnia 03 czerwca 2020r., sygn. akt II K (...), za przestępstwa z art. 226§1 k.k. w zb. z art. 190§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. w zw. z art. 91§1 k.k., popełnione odpowiednio w dniach 3 i 4 września 2019r., na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności. Wyrok ten uprawomocnił się z dniem 11 czerwca 2020r.

Zgodnie z obliczeniem kary Zakładu Karnego w I. z dnia 29 lipca 2020r. (k. 140 akt sprawy II K (...)) skazany winien odbywać orzeczoną karę pozbawienia wolności w okresie od dnia 27 maja 2021r. do dnia 24 września 2021r.

Wyrokiem łącznym z dnia 6 lipca 2020r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w D., na podstawie art. 85§1 i 2 k.k. w zw. z art. 86§1 k.k., połączył orzeczone wobec skazanego S. K. kary pozbawienia wolności wymierzone wskazanymi wyżej wyrokami i orzekł karę łączną w wymiarze 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności zaliczając na jej poczet okresy rzeczywistego pozbawienia wolności w dniu 13 września 2017r. i od dnia 29 kwietnia 2018r. od godz. 04:35 do dnia 30 kwietnia 2018r. do godz. 15:18. Pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w wyrokach jednostkowych Sąd pozostawił do odrębnego wykonania.

Powyższy wyrok uprawomocnił się z dniem 14 lipca 2020r., nie będąc skarżony przez żadną ze stron.

Obecnie kasację od powyższego orzeczenia, na niekorzyść skazanego, wniosł Prokurator Generalny. Zaskarżając wyrok w całości autor kasacji podniósł zarzut:

- rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, tj. art. 366§1 k.p.k. i art. 410 k.p.k., polegającego na zaniechaniu dokonania ustaleń i sprawdzenia istotnych okoliczności faktycznych niezbędnych dla prawidłowego orzekania w przedmiocie wyroku łącznego oraz pominięciu wynikających z akt okoliczności dotyczących okresów odbywania przez skazanego S. K. orzeczonych wobec niego kar, w następstwie czego doszło do wadliwego, bo z rażącym naruszeniem art. 85§2 k.k. (w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 20 lutego 2015r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw – Dz.U. z 2015r., poz. 396) oraz art. 85§3a k.k. w zw. z §3 tego przepisu (w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 11 marca 2016r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy – Dz.U. z 2016r., poz. 428) połączenia kary 2 miesięcy pozbawienia wolności oraz kary 4 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w D., wydanymi w sprawach o sygn. akt II K (...) i II K (...) z karą łączną 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności – orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w P., wydanym w sprawie o sygn. akt II K (...), pomimo że wobec zaistnienia określonych w tych przepisach negatywnych przesłanek, kary te nie podlegały łączeniu, tj. kary

orzeczone w sprawach o sygn. akt II K (...) i II K (...) zostały wymierzone za przestępstwa, które skazany popełnił w czasie odbywania innych kar, które to kary stały się następnie podstawą orzeczenia kary łącznej w sprawie o sygn. akt II K (...), a nadto kara orzeczona w sprawie o sygn. II K (...) w dacie orzekania Sądu w przedmiocie wydania wyroku łącznego, została już przez skazanego w całości odbyta.

Podnosząc powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania na podstawie art. 572 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja wywiedziona przez Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna w stopniu wymaganym przez art. 535§5 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 5 października 2019r. (zmienionym przez art. 1 pkt 93 ustawy z dnia 19 lipca 2019r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2019r., poz. 1694).

W przedmiotowej sprawie niewątpliwie doszło bowiem do rażącego naruszenia art. 410 k.p.k. oraz przepisów prawa materialnego, tj. art. 85§2 k.k. (w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 20 lutego 2015r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw - Dz.U. z 2015r., poz. 396) oraz art. 85§3a k.k. w zw. z §3 (w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 11 marca 2016r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw – Dz.U. z 2016r., poz. 437, nie zaś, jak wskazał skarżący, ustawą z dnia 11 marca 2016r. o zmianie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy - Dz.U. z 2016r., poz. 428).

Brak powołania art. 4§1 k.k. w sytuacji, gdy zmienił się stan prawny, powinien świadczyć o tym, że Sąd Rejonowy stosował „nowe” przepisy, a więc obowiązujące w czasie orzekania. Tymczasem wymienienie wśród łączonych wyroków kary łącznej orzeczonej w wyroku łącznym w sprawie o sygn. akt II K (...), wskazywałoby na stosowanie ustawy „starej”, tj. art. 86§4 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020r.).

Niezależnie od wskazanych wyżej wątpliwości dotyczących stanu prawnego, na podstawie którego orzekał Sąd Rejonowy, wskazać należy, że choć w dniu orzekania przez ten Sąd w zakresie art. 85 k.k. obowiązywały już zmiany wprowadzone na mocy art. 38 pkt. 3 ustawy z dnia 19 czerwca 2020r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami Covid-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem Covid-19 (Dz.U. z 2020r., poz. 1086), która weszła w tym zakresie w życie z dniem 24 czerwca 2020r., to stosownie do treści art. 81 ust. 1 tej ustawy, do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem jej wejścia w życie należało stosować przepisy rozdziału IX Kodeksu karnego w brzmieniu dotychczasowym.

W tej sytuacji Sąd Rejonowy winien stosować przepisy w brzmieniu obowiązującym przed tą nowelizacją, bowiem wszystkie wyroki dotyczące S. K. uprawomocniły się przed dniem jej wejścia w życie, tj. przed dniem 24 czerwca 2020r. Zgodnie zaś z art. 85§2, 3 i 3a k.k. (w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 11 marca 2016r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw – Dz.U. z 2016r., poz. 437) podstawą orzeczenia kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu (z zastrzeżeniem art. 89 k.k.), w całości lub w części kary lub

kary łączne, z tym zastrzeżeniem, że jeżeli po rozpoczęciu, a przed zakończeniem wykonywania kary lub kary łącznej sprawca popełnił przestępstwo, za które orzeczono karę tego samego rodzaju lub inną podlegającą łączeniu, orzeczona kara nie podlega łączeniu z karą odbywaną w czasie popełnienia czynu. Zakaz ten obowiązuje także wówczas, kiedy kara wykonywana lub orzeczona, o której mowa wyżej, stanie się następnie podstawą orzeczenia kary lub kar łącznych.

Przenosząc powyższe rozważania na realia niniejszej sprawy należy wskazać, że w omawianym stanie prawnym, łączeniu mogłyby podlegać wyłącznie kara łączna orzeczona wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w P. z dnia 23 maja 2019r., sygn. akt II K (...) i kary jednostkowe wymierzone wyrokami Sądu Rejonowego w D. z dnia 16 października 2019r., sygn. akt II K (...) oraz Sądu Rejonowego w D. z dnia 3 czerwca 2020r., sygn. akt II K (...).

W dalszej kolejności należy jednak zauważyć, że czynów, za które S. K. został skazany wyrokami Sądu Rejonowego w D. w sprawach o sygn. akt II K (...) i II K (...), dopuścił się w dniach 20 marca oraz 3 i 4 września 2019r., a więc przebywając w Zakładzie Karnym w W. gdzie odbywał w okresie od dnia 2 grudnia 2018r. do dnia 30 sierpnia 2019r. zastępczą karę 271 dni pozbawienia wolności za niewykonaną karę ograniczenia wolności wymierzoną w sprawie II K (...), a następnie, w okresie od dnia 30 sierpnia 2019r. do dnia 28 listopada 2019r. karę 3 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną w sprawie II K (...).

Wykonywane w przywołanych przedziałach czasu kary zostały następnie objęte węzłem kary łącznej w wyroku łącznym Sądu Rejonowego w P. z dnia 23 maja 2019r., sygn. akt II K (...), zaś okresy ich wykonywania zostały zaliczone na poczet tej kary. Należy zatem dojść do wniosku, że kary orzeczone w sprawach o sygn. akt II K (...) i II K (...) nie mogły zostać połączone z karą łączną orzeczoną w sprawie II K (...), bowiem wykluczała to treść art. 85 §3 i 3a k.k. (w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 11 marca 2016r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw - Dz.U. z 2016r., poz. 437). Co więcej, kara 2 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczona w sprawie o sygn. akt II K (...), została w całości wykonana z dniem 25 stycznia 2020r., a tym samym nie spełniała warunków do jej połączenia, określonych w art. 85§2 k.k.

Powyższa okoliczność wynikała z ujawnionej w toku rozprawy głównej w dniu 6 lipca 2020r. przez Sąd Rejonowy opinii o skazanym z Zakładu Karnego w I. z dnia 21 kwietnia 2020r. (k. 30v, 37 akt sprawy II K (...)), pomimo tego Sąd Rejonowy uznał, że skazany nie rozpoczął wykonywania wskazanej kary (pkt 5 części wstępnej wyroku) i objął ją węzłem kary łącznej.

Przyznać należy więc rację skarżącemu, że w powyższym zakresie doszło do rażącego uchybienia art. 410 k.p.k., który stanowi, że podstawę wyroku może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej. Konsekwencją tego uchybienia było z kolei rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 85§2 k.k. (w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 20 lutego 2015r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw - Dz.U. z 2015r., poz. 396).

Podsumowując, naruszenia Sądu Rejonowego w sferze prawa procesowego i prawa materialnego należało uznać za rażące i niewątpliwie mające wpływ na treść zapadłego wyroku.

W tym stanie rzeczy kasację należało uznać za oczywiście zasadną i uchylić zaskarżony wyrok.

Wobec zaś faktu, że (z przyczyn wskazanych wyżej) w sprawie w ogóle brak jest warunków do wydania wyroku łącznego, postępowanie w tym zakresie należało umorzyć.

O wydatkach związanych z rozpoznaniem kasacji orzeczono na podstawie art. 638 k.p.k.